

Otteen saaja

Otteen antopäivä

Valtiovarainministeriö

15.5.2013

Maakuntahallitus

§ 95

13.05.2013

LAUSUNTO METROPOLIALUEEN ESISELVITYKSESTÄ

57/00.04.00.02/2013

Maakuntahallitus § 95

Valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallintoyksikkö on 11.3.2013 päivättyllä kirjeellään pyytänyt maakuntaliiton lausuntoa metropolialueen esiselvityksestä 22.5.2013 mennessä.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Hallitusohjelman mukaan kunta- ja palvelurakennetkaisuun merkitys korostuu metropolialueella.

Hallitus linjasi 5.6.2012 iltakoulussa kuntauudistuksen jatkovalmistelua metropolialueen osalta siten, että alueella tarvitaan sekä kuntarakenteen muutoksia että jonkin tyyppistä metropolihallintoa. Hallitus päätti selvittää erilaiset vaihtoehdot metropoliratkaisuksi alueen yhteisen suunnittelun ja ohjauksen tueksi erityisesti maankäytön, asumisen ja liikenteen kysymyksissä, sekä kilpailukyyn vahvistamiseksi ja segregaaation ehkäisemiseksi. Hallitus päätti käynnistää työn esiselvityksellä, jossa kartoitetaan tulevat kuntajakoselvitysalueet ja erilaiset vaihtoehdot metropoliratkaisuksi. Esiselvitystä laatimaan nimettiin kuusi selvityshenkilöä, joiden toimikausi oli 21.8.2012 – 28.2.2013.

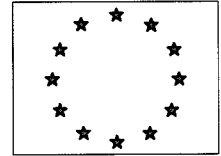
Selvitystyö on koskenut alueen vapaaehtoisen yhteistyön piiriin yleisemmin luettavia 14 kuntaa. Selvityshenkilöillä oli mahdollisuus tehdä myös ehdotuksia, jotka koskevat 14 kunnan ulkopuolisia kuntia. Esiselvityksen tavoitteena oli kartoittaa osana kuntauudistusta ja yhteistyössä alueen kuntien kanssa alueen kuntajakoselvitysalueet sekä vaihtoehdot mallit metropolihallinnoksi ja tämän osalta yhteisesti hoidettavat tehtävät, vaihtoehdot päätöksenteon organisoimiseksi sekä tehtävien rahoitusvaihtoehdot.

Selvityshenkilöt esittävät toimeksiantonsa mukaisesti vaihtoehdot alueen tuleviksi kuntajakoselvitysalueiksi sekä näihin kytkeytyvät kolme vaihtoehtoa metropolihallinnon malleiksi, joista kaksi ensimmäistä ovat päävaihtoehtoja.

1. Suurkunnat ja sopimusyhteistyö
2. Vahvat peruskunnat ja vaaleilla valittu metropolihallinto.
3. Vahva vaaleilla valittu metropolihallinto ja vaihtoehdot kuntarakenteet

Selvityshenkilöt suosittelevat toteutettavaksi mallia *Vahvat peruskunnat ja vaaleilla valittu metropolihallinto*.

Vaihtoehdot on tehty ottaen huomioon metropolialueen kehityksen ennusteet vuoteen 2030. Vaihtoehtojen perusteluina ovat mm. seudun kansainvälisen kilpailukyyn vahvistaminen, yhdyskuntarakenteen eheyttämistarve, arjen sujuvuuden turvaaminen (työssäkäynti, asiointi ja liikkuminen), asuntomarkkinoiden ja asumisen toimivuus, maahanmuuton hallinta ja työvoiman varmistaminen sekä segregaaation ja alueen eriytymisen estäminen.

Otteen saaja

Otteen antopäivä

Valtiovarainministeriö

15.5.2013

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa metropolialueen esiselvityksen loppuraportista niin metropolialueen kokonaisedun kuin lausuntoa antavan tahon näkökulmasta.

Asian on valmistellut kehittämisjohtaja Jaana Simola, p. 03 8719 420

Maakuntajohtaja:

Päijät-Hämeen liitto päättää antaa asiasta seuraavansisältöisen lausunnon:

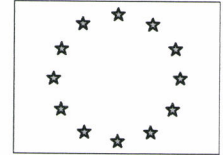
Valtioneuvoston selonteossa metropolipolitiikasta (VNS 9/2010) linjattiin, että metropolialueen taloudellinen menestys perustuu laaja-alaiseen kilpailukykyyn ja alueen osaamisen jatkuvaan ja pitkäjänteiseen uudistumiseen. Keskeisiä kehityksen tekijöitä ovat yritysten kansainvälinen kilpailukyky, talouden erikoistuminen, palvelutalouden vahvistuminen, osaamisen infrastruktuuri ja innovaatiokyky sekä elämisen laatu. Seudun pitkään jatkunutta yhdyskuntarakenteen hajautumista ei ole toistaiseksi kyetty pysäyttämään, vaikka se on välttämätöntä tulevaisuuden kannalta.

Metropolialueella on kolmen viime vuoden aikana tehty kuusi eri selvitystä eri näkökulmista hallinnon selvittämiseksi. Eri tahot ovat ponnistelleet yhteisen strategian muodostamiseksi maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen, mutta myös seudun elinkeinotoimintaan, kilpailukykyyn ja maahanmuuttoon. Selvitysten mukaan strategiat eivät ole keskustelleet keskenään, eikä niiden yhteiseen, laajaan toimeenpanoon ole panostettu samalla innolla kuin suunnitteluun. Yksittäisen kunnan mahdollisuudet tehdä päätöksiä kuntien raja-alueilla olevista maankäytön suunnitelmista ovat rajalliset ja vaativat yleensä aina vähintään yhden naapurikunnan samansisällisen päätöksen. Metropolialueen hallinnollinen yhtenäisyys lisäisi strategista yhteensovittamista, edesauttaisi raja-alueiden yhtenäistä suunnittelua, järkevää maankäyttöä ja vähentäisi asiaa käsittelevien päätöksentekielinten määrää nopeuttaen samalla päätöksentekoa. Alueen kilpailukykyyn kannalta yhtenäiset hallinnolliset ratkaisut vähentävät keskinäistä kilpailua ja nostavat yhteiset synergiaedut etusijalle.

Laajemman metropolialueen eli koko Uudenmaan, Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen yhteistyö aluekehittämisessä ja -suunnittelussa on jatkossakin välttämätöntä. Esiselvityksessä tarkastellaan ensisijaisesti 14 kunnan metropolialuetta. Tarkastelu on kuitenkin välttämätöntä myös laajemmalla alueella. Metropoliseudun ja sen lähialueiden kehittyessä mm. logististen ratkaisujen ansiosta lähialueet tulevat yhä kiinteämmin metropoliseudun yhteyteen. Tulevien ratkaisumallien tulee edistää alueidenkäytön suunnittelun yhteistyötä metropolialuetta ympäröivien kuntien ja maakunnan liittojen kanssa. Tehtävien hallintoratkaisujen tulee olla sellaisia, että ne eivät muodostu esteeksi tulevaisuudessa esiin nouseville kehitysehdotuksille mm. aluesuunnittelussa.

Monessa selvityksessä on todettu, että metropolialueen kehityksen kannalta merkittävintä olisi yhtenäistää alueen MAL -suunnittelu. Tämä ei toteudu pelkästään lisäämällä yhteistyötä. Tarvitaan yhteisiä päätöksentekorakenteita. Tähän tarpeeseen metropolialueen selvitys tuo vaihtoehtoja, joita on syytä tarkentaa ja jatkaa valmistelua niin, että lopulta päädytään metropolialueen kuntia vähintäänkin tyydyttävään toteuttamistapaan.

Päijät-Häme, Kanta-Häme ja Uusimaa muodostavat lain edellyttämän yhteistoiminta-alueen. Maakunnat ovat tehneet yhteisen tulevaisuustarkastelun, jossa on esitetty yhteisiä tulevaisuuden kehittämissuunnitelmia ja toteuttamisen

Otteen saaja

Otteen antopäivä

Valtiovarainministeriö

15.5.2013

toimenpiteitä. Metropolihallinnon suunnittelussa on tärkeää pitää mielessä, että etenkin maankäyttöön, liikenteeseen ja asumiseen liittyvät ratkaisut heijastavat vaikutuksensa myös metropolialueen lähialueisiin. Elinkeinoliittiset linjaukset vaikuttavat metropolialueen lisäksi myös lähimaakuntiin. Työssäkäyntialue on vuosien kuluessa laajentunut, ja nykypäivänä onkin normaalia, että työpendelöinti kuuluu alueiden väliseen normaaliin logistiikkaan.

Yhteistoiminta-alueen hämäläiset maakunnat voivat vastata metropolialueen haasteisiin asumisen ja elinkustannusten kalleuden ja hyvän saavutettavuuden osalta tarjoamalla edullisia ja hyvin saavutettavia sekä riittävän väljiä asumisratkaisuja ja yleisesti hyvän elämänlaadun asuinympäristöjä. Metropolihallintoratkaisuilla pitää tukea asumis- ja elinkeinotoiminnan mahdollisuuksia logistisesti viisailla suunnilla.

Meneillään olevat valmistelut kuntarakenteista, sote-rakennemalleista ja metropolihallintoalueesta ovat kannustaneet kuntia käynnistämään keskusteluja kuntaliitosselvityksistä. Myös maakuntarajat ylittäviä selvityksiä on nostettu esille. Nämä mahdollisesti käynnistyvät selvitykset ja mahdollisesti muodostuvat uusirajaiset kunnat tulevat osaltaan vaikuttamaan metropolihallinnon toimivuuteen. Hallintomallit eivät saa olla estämässä luonnostaan syntyviä uusia rakenteellisia muutoksia.

Ottamatta kantaa siihen, mikä metropolihallintomalli olisi paras, tulee päätös vaikuttamaan sekä alueen että naapurimaakuntien kuntayhtymien organisointirakenteisiin ja muihin toimintoihin. Selvityksessä esitetyt tehtävien siirrot ja niiden vaikutukset muuttavat merkittävästi nykyisten organisaatioiden toimintakenttää. Lakisääteisinä hoidettavien tehtävien siirtäminen merkitsee laajaa lainsäädäntövalmistelua ja –muutosta useissa eri laeissa. Näihin lainsäädäntömuutoksiin tulee ajoissa varautua.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Otteen pöytäkirjasta todistaa oikeaksi viran puolesta:

Lahdessa 15.5.2013

Pöytäkirjanpitäjä

hallintojohtaja Jari Paakkunainen